

mrene na očeh; tudi tovarši to terdijo. Oslepela boš, če si urno ne ventaš. Pomočka pa drugiga ni, ko hudičevo olje (Vitriol-Oel, Schwefelsäure). To ti bo mrene postergálo.

Kakor vselej, res je tudi zdej: kdor sleparjem verjame, sam oslepí! Širokoustnik stopi domu, in kmalo pernese zdravilniga olja. „Vzemi kurje peró, pomoči ga v to olje, in z njim očesa namaži!“ — Ali komej je olje v očeh, že peče in reže takó, de dekla hoče obnoretí. Pijanci se posmehujejo in se zmuzajo iz kerčme. Ta je bila za deklo strašna noč, ktere gotovo pozabila ne bo. Reva je vpila in molila, klicala ljudi na pomoč; pa ne najde pomočnika. Vmiva se z merzlo vodo, ki ji nekoliko polajša bolečino, pa le malo pomaga.

Drugi dan jo otrok per roki pelje v Celove iskat pomoči. Vse zastonj — njene oči so otemnele, in ne bojo več gledale sonca, ne spomladanskih evetlic. R.

Pismo gosp. Pirca iz Amerike.

Naš častitljivi domorodec, gosp. Pirc misijonar in pridigar katolske vere v Ameriki so zopet svojimu prijatlu in pridnimu podporniku gospodu F. Šmidu v Šiški pisali in se mu za poslane darila kmetijskiga orodja, semena in več družih reči zahvalili, ktere so perve dni Listopada v Arberkrošu na Indijanskim prejeli. Prejeli so tudi naše „Novice“ z neizrečeno velikim veseljem, in veliko veliko hvalo dajo kmetijski družbi, de je jela za prid svojiga naroda v podučivnim slovenskim časopisu skrbeti. Pravijo pa gosp. Pirc tudi, de bi imele „Novice“ v rokah vsaciga dobriga Slovenca biti.

Na dalje pišejo, de so vedno zdravi in zmirej práv zadovoljni. Težav imajo veliko, zraven njih pa tudi veliko veselja, kér od dne do dne se katolska vera bolj razširja. Odsihmal jih bo gosp. Ignaci Mrak v misijonskih delih podpiral, ki je že zdej pri njih. Kér bom pomočnika imel — pravijo gosp. Pirc — mi bo več časa ostalo, svoje Indijance kmetijstva vaditi, kterim je treba vsako nar manjši stvarico na tanjko pokazati.

Vnovič h katolski veri spreobrnjeni Indijanci se sramujejo pod šotorih na bičji lenobo pasti in stradati, ter so jeli po izgledu svojih starejih bratov perpravne hiše delati si in polje obdelovati. Zatorej se vidi vsako leto več polja in hiš, za ktere nam vnovič napravljena žaga potrebne dile reže.

V omikanih krajih severne Amerike pa kmetijstvo in rokodelstvo takó veselo napreduje (naprej gré), de bo ta del svetá, ki je bil pred nekimi leti še divji svet imenovan, kmalo kmalo vsim drugim narodom v izgled. Ravno takó veselo napreduje tudi katolska vera. Pozdravijo naj mi vse prijatle in dobrotnike — sklenejo gosp. Pirc svoje pismo — in naj jim rěčejo, de vedno za-nje molim in de darovanje sv. maše vsak petek mojim domorodcam veljá. —

Tistim, ki bi radi zvedili, koliko časa je gosp. Pircovo pismo na poti bilo, de je iz Indije v Ljubljano prišlo, povémo, de so ga gosp. Pirc 16. Listopada pretečeniga leta pisali, gosp. Šmid so ga pa 12. Prosenca prejeli. Poštnína znese 55 kraje. srebra.

Ravno ta dan so tudi naš visokočastitljivi c. k. vodja modroslovskih šol in korar gosp. Pavšek dopis od gosp. Pirca prejeli, kteriga so nam za natis v Novice podali, kér vedó, de so Pircove pisma našim bravcam prijetno berilo. V tem dopisu pišejo gosp. Pirc, de so od gosp. Pavškega lanjsko leto nabranih in poslanih 170 goldinarjev in več družih milodarov prejeli, za ktere se vsim dobrotnikom in dobrotnicam serčno zahvalijo. Po „Novicah“ se zamore ta zahvala nar bolj razglasiti — so rěkli gosp. Pavšek — dajte jo tedej na znanje vsim dobrotnikom in prijatlam cerkovnih poslani-

kov v Ameriki, de bojo zvedili, kakó hvaležni so jim gosp. Pirc za poslane milodare. Z velikim veseljem bodo neutrudljivi podpornik gosp. Pavšek tudi prihodnjič take milodare in Amerikanskim misijonarjem namenjene denarje prejemali in jih pošiljali v Ameriko. — Mesca Rožnicveta so dobili gosp. Pirc iz Krajnskiga tudi lep mašni plajš, brez de bi bili zvedili, kdo de ga jim je poslal. Tudi v tem pismu pišejo oni, de bojo vsak petek za svoje dobrotnike sv. mašo opravljali, in de sedaj nič bolj ne želijo, kakor de bi iz Krajnskiga veliko duhovnikov v Ameriko prišlo, de bi peržgali luč katolske vere po vsih indijanskih pušavah, kjer še tavžent in tavžent ukaželjnih duš tega razsvitljenja pričakuje. Ko bi kakih dvanajst duhovnih misijonarjev — pravijo gosp. Pirc — v novo Viskonzinsko škofijo k ljudomilimu in visociga spoštovanja vrednjimu škofu Henni prišlo, kakó veselo bi katolska vera tukaj napredovala! Poslednjič oznanijo gosp. Pirc, de si oni prizadevajo v Arberkrošu sirotišnico napraviti, in nune za podučenje otročičev dobiti. Dr. Bleiweis.

Vljudna prošnja na Novice.

Mile novice! Vaš krasni namen je, kar same bistro pričujete, stopinje Slovenca pospešiti v gospodarstvu (kmetijstvu), zbistriti njega um, in ogladiti mu jezik; ne bi li Ve za slovenske lepe besede, ktere občinstvu neznane v zabutih kotih tū in tam med ljudstvom tičijo, majhin prostor v svojih listih odločile? Majhin prostor, ¹⁾ pravim, kér take reči hitro poidejo; Vam bi pa gotovo taki, na svitlobo potegnjeni, dragi kamni naše matere Slovenje nespadali v nečast. Na ta način bi se naj laglje v slovarjih nenatisnjene besede slovenskiga korena, ki v nekterih krajih v rabi bivajo, med občinstvo zatrosile in bi pisateljem našim ob svojim časi hasnile. Naš visoko učeni, verli domorodec, gospod Jožef Poklukar, duhovniga pastirstva c. k. profesor v Ljubljani, čutijo tako veselje, ko od svojih učencov kako sebi poprej neznano pa povoljno besedo izvedó, de se Jim vidno bere ta radost na obličji; pa tudi Njih učenci se popolnoma nasladijejo, ko berejo pastirstvo v takó gladkotečno pisanim zlogu, de se brez vsaciga laskanja mora klasiški imenovati. O, ko bi pač prišlo na svitlo! ²⁾

V Poljanski, pa tudi Metliški okolici se slišijo besede čisto slovanske, ki jih (v nobenim meni znanim besednjaku ne najdemo, take so: retiti (versehren), postavim: jabelka z rokami tergati, de bi se ne ratile. To besedo ne namestijo naslednje: habiti, kaziti, kvariti, poštetiti, poškodovati i. t. d., ki vse preveč zaznamvajo; réten (versehrt); retna je vsaka živa in neživa stvar, ki se v popolnoma zdravim stanu ne znajde. Ta beseda je prava korenina od sretiti, srečati nalik na latinski: laedere, collidere. — Rošnja (Weile); Slovenci! mislili ste, de vam tega izraza manjka. Takó tičijo besede zlatá vredne v zabutih krajih. Vedno se sliši v Poljanah govoriti: bale mi pomagat saj eno rošnjo, ostani še pri nas konči eno rošnjo. Korenina te besede je rok (Frist, Termin). — Zona, babice pri ajdi; drugi pomen: zona (groza), postavim: zona ga je obšla. — Bešter (munter), beštrati (munter machen). Žara, na priliko: Očetovo žaro goni, se govori od ta-

¹⁾ Prav radi bi takim znaminivim rečem veliko prostora v Novicah dali, tode po namenu tega časopisa jim zamoremo le majhin koticék prepustiti; tega pa iz serca radi.

²⁾ Te želje smo že od več strani ne samó iz Krajnskiga, ampak tudi iz Štajarskiga in Koroškiga slišali, zakaj le en glas je, de je to delo mojstersko slovensko delo, ktero bi ne samó duhovniki, ampak zavoljo prave in bogate slovensine vsi Slovenci z neizrečenim veseljem sprejeli!

ciga, ki se ravno takó obnaša, ko njegov oče; vender je razločna od besede čud (Nuturell). — Muhte (gratis) na priliko: ga muhte hrani in poji, in je razločno od besedice zastonj (frustra). Šestilo (Zirkel) takó imenovano, kér šestkrat toliko iznese obód, kolikor je daljine od osredka do obodi. — Opikniti, to je: na glavo, kar je gori, to doli oberniti, postavim: opikni pisker, de kaj vanj ne zaleze. Opik pasti, to je na glavo pasti. — Skelja (morde od keljiti, limati), hišo ima na skelji, to je na žlaki. — Izlasiti (od lasen, lagak), pri težkim deli, na priliko: mlatvi, žaganji, prosi trudni čiliga (spočitiga): hodi me izlasit, to je izlahkotit. — Sóblazen (prikazen, pošast, v Bosni sablast) phantasma; blazniti (fantasirati), na priliko: bolnik že blazni (blede). Revena (céha); v reveni smo pili ¹⁾ Osonje, osovje (Schatten-seite). Čil (spočit). ²⁾ — Je tudi turških in talijanskih besedi; tode zraven teh ptujih imajo tudi slovenske, postavim: baška, posebi, mu da dešpet (despetto), nastor dela, štentati, kasniti, i. t. d. Milanko Delimarič.

Za volopivee kaj.

Dozdej so ljudje sploh mislili, de vol pivee redi in de tisti, ki ga vsak dan pijejo, práv pitani po njem prihajajo. Slavní kemikar, Dr. Liebig pa je na znanje dal, de to ni res, kér se z volovno (drožmi) vred vsi tečni deli ječmena iz vola odločijo. Dr. Buhnar v Monakovim na Parskim poterdi besede Liebiga in pravi: Če bi kaki volopivec skozi celo leto dan na dan 5 bokalov in tretjak ($5 \frac{1}{3}$ Mass) Parskiga črniga vola spil, si bo na koncu leta po volu ravno toliko masti pridobil, kolikor mu je en hleb kruha da; ali pa ko bi bil vsak dan 5 bokalov in pa tretjak vode popil, zmešano s toliko moke, kolikor je na nožni konec gre. — Po tem takim se volopivci od družih reči redijo, ne pa od vola!

Opomin zastran somnjev v Mokronogu.

Mokronoški somnji bodo v prihodnje vselej v tergu, ne na Žalostni Góri, in četerti somenj je dan po Šmarnim v Adventu, ne pred, to je 9. Grudna; in ako je ta dan nedelja, bo pa v ponedeljek po tem.

Nar veljavniši razsodba (kritika) narodnih slovenskih pesem.

Cel svét čísla slavniga pesnika, ki se Anastazi Grün imenuje, in ki se je s svojimi nemškimi pësmami toliko čast pridobil, de po pravici za perviga nemškiga pesnika sedanjiga časa velja. Ponósno jo zamoremo reči, de je ta preslavni pesnik — naš domorodec! Z veseljem pa perstavimo, de on neprenehama narodne pesme nabéra, in nar pripravniši zmed njih v nemški jezik prestavlja, kar je gotovo nar veljavniši razsodba lepôte naših pesem. Po ti poti se bodo one Nemcam in po teh tudi drugim narodom soznanile. Kdor jih ima kaj taci, ki so morebiti menj znane, naj jih razglasi v ta lep namen. Dr. Bleiweis.

Smešna.

Nekdo je pravil, de ni zadnjiga potresa clo nič čutil, kér je že spal. Lej — mu drugi odgovorí — kakó lahko bi se bilo vse na te poderlo, in ko bi se bil zjutraj zbudil, bi bil še le vidil, de si mertev.

¹⁾ V českim rev ali reva pomeni vinsko tertó, Rebe.

²⁾ Tudi v českim pomeni: frisch, lebhaft. Vredništvo.

Urno, kaj je noviga?

(Na železni cesti od Mürccušlaka do Gradca) se je lanjsko leto peljalo 296935 odraslih ljudi in pa 6190 otrók. Na vožnini je prejela 232350 gold. in 25 kr. srebra. Blagá so pa v tem času na nji zvozili 688560 centov in 72 funtov; vožnina za-nj je znesla 113042 gold. in 34 kr. — Mesea Velkiserpana se je nar več ljudi po nji peljalo; nar več blaga pa v mesecu Kimovcu.

(Kardinal in knez Šwarcenberg, velki škof Saleburžki,) so se pri poslednjim ognji v Trijentu slavno obnašali. V domačim oblačilu so se na goriše podali, v versto prostiga ljudstva stopili in ž njim vred vodo podajali in gasili, kar koli jim je bilo moč!

(Novo napravo led narejati), so znajdili v Parizu. S to napravo, ktera po velikosti 40, 60 ali 80 gold. velja, je vsak človek v stanu, na mizi iz vode si narediti ledú kolikor hoče. De to nikaka prazna pravlica, se iz tega vidi, kjer se v Parizu imenovana naprava že v več hišah najde.

(Nova pijača). Neki šlezaški kupec po imenu Polko, umétno dela nekako novo pijačo, od ktere se mnogo dobriga govori in se že po svetu na prodaj razpošilja. Iznajdenik pričuje, de ta pijača ni iz kaciga sadja narejena. Zaupljive priče skazujejo, de ima ta pijača premnogo dobrih lastnost; je dober kup, dobriga sladú, zdrava, daje moč in ogréva. Ako se delj časa godí, dobí ménde vinu podobno slast. Ne vé se še kakó jo bodo imenovali. — Sáj de slovansko! (Kwety).

Cena razniga blagá v Terstu.

Odslej bomo v „dokladi“ vsak mesec oznanovali kúp razniga blaga v Terstu po mesečnim kupčijskim listu, kteriga velki Teržaški časopis „Oesterreichischer Lloyd“ na znanje daja. Nadjamo se, de bomo s tem oznanilam posebno kupcam, kmetovavcam in rokodelcam vstregli, ki bodo po njem odsihmal zmirej vedili, kakošno ceno de imá ena in druga reč na velikim Teržaškim tergu, od kodar tolikanj blagá dobivamo, in de se bojo vedili, po nji v kupčii nekoliko ravnati.

Vganjka.

Nekdo za svojo starost vprašan odgovorí: Ko bi bil dvakrat toliko star, kolikor sim, bi bil ravno toliko čez 60 let, kolikor mi zde do 60 let manjka. — Koliko je star?

Današnjemu listu je doklada št. 2 perdjana.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	17. Prosenca.		12. Prosenca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	1	58	2	—
1 » » banaške....	2	10	2	16
1 » Turšice.....	1	15	1	13
1 » Soršice.....	—	—	1	40
1 » Rēzi.....	1	34	1	37
1 » Ječmena.....	1	17	1	20
1 » Prosa.....	1	11	1	18
1 » Ajde.....	1	1	1	—
1 » Ovsa.....	—	51	—	51

Cena prešičev v Krajnju — ložejih po 6 krajc. funt; težejih pa po 6 krajc. in pol; — slatina (špeh) v bohih po 16 gold. in pol, brez kože po 16 gold. in pol cent.